

Onderwijsstromen in beeld

Sanne Roessingh
Daniël van Vuuren

Colofon

Onderwijsstromen
in beeld

Auteurs

Sanne Roessingh
Daniël van Vuuren

Ontwerp

Willem van den Goorbergh
Leonie Lous

De Argumentenfabriek

© 2020

www.argumentenfabriek.nl

In opdracht van

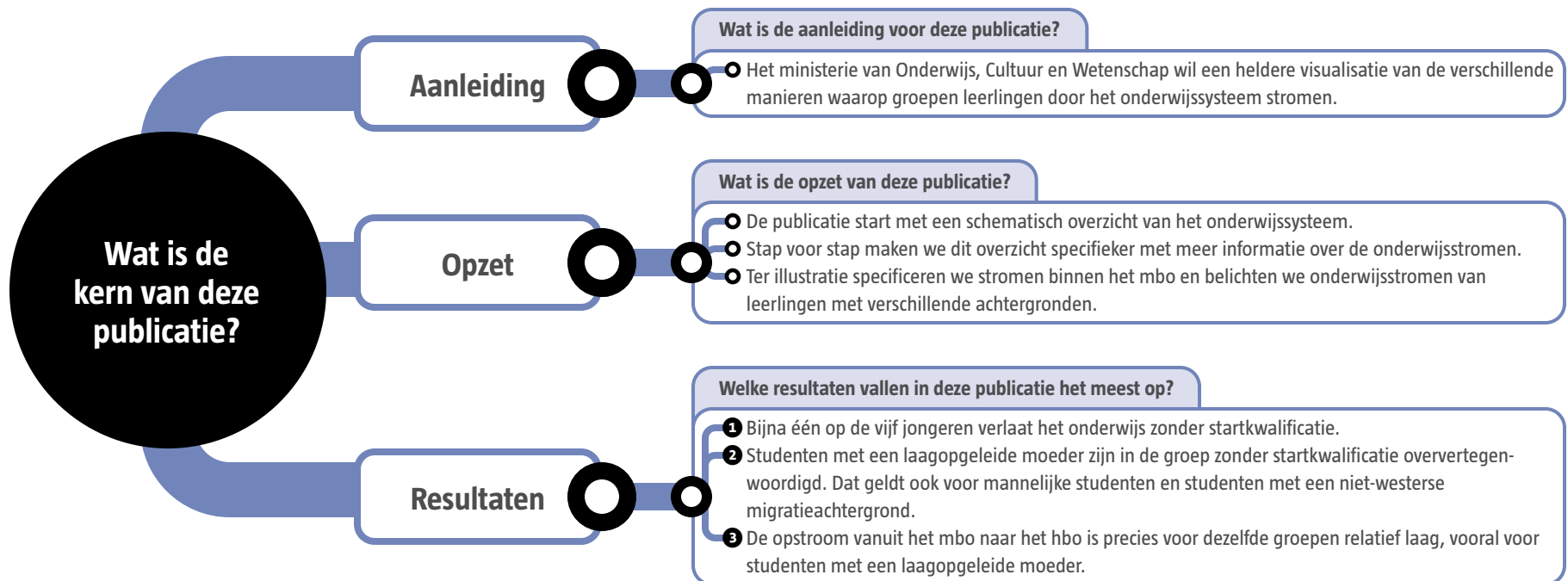
Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap

Resultaten gebaseerd op eigen berekeningen
van De Argumentenfabriek op basis van
niet-openbare microdata van het Centraal
Bureau voor de Statistiek en Dienst Uitvoering
Onderwijs, betreffende Nationaal Cohort
Onderzoek.

Inhoudsopgave

Samenvattingskaart	3
Inleiding	4
I Stromen in het onderwijssysteem	5
II Instroom en uitstroom op het mbo	8
III Verschillen tussen groepen studenten op het mbo	12
Tot slot	18

Samenvattingskaart

Afbeelding 1

Inleiding

Het Nederlandse onderwijsstelsel kent veel verschillende opleidingstypen en -niveaus. Door de sterke differentiatie zijn er ook veel mogelijke overgangen binnen het stelsel.

In deze publicatie staat de vraag centraal: hoe stromen leerlingen door het onderwijssysteem? Door de vele overgangen zijn er verschillende manieren om tot een bepaald eindniveau te komen. Naast de ‘geijkte paden’ (bijvoorbeeld van het vwo naar het wo) kennen we ‘stapelaars’ (bijvoorbeeld van het vmbo via havo naar het hbo) en leerlingen die een stapje terug doen om van daaruit weer vooruit te kunnen (bijvoorbeeld van havo naar vmbo en daarna naar mbo).

In deze publicatie brengen we de onderwijsstromen helder in kaart. Naast het totaaloverzicht specificeren we de stromen binnen het middelbaar beroepsonderwijs (mbo) en belichten we onderwijsstromen van leerlingen met verschillende achtergronden. We baseren ons op het Nationaal Cohortonderzoek Onderwijs (NCO), dat gegevens bevat over alle onderwijsdeelnemers in het door de Nederlandse overheid bekostigde onderwijs. We presenteren de stromen als percentage van alle leerlingen die het primair onderwijs verlaten. Meer informatie over de gegevens en gehanteerde methodologie staat in de verantwoording achterin deze publicatie.

Leeswijzer

Deze publicatie bestaat uit drie delen. Hoofdstuk 1 brengt de stromen in het onderwijssysteem in kaart en biedt overzicht. Welke onderwijstypen en eindniveaus zijn er? Wat zijn de meest gebruikte routes, hoe stromen leerlingen precies door het systeem en welk eindniveau bereiken zij? We beginnen met een schematische visualisatie van het onderwijssysteem en vullen dit stapsgewijs in met meer detail over de onderwijsstromen. Bij de afbeeldingen staat in de rechterbovenhoek steeds een sterk vereenvoudigde versie van het stroomschema. Dit geeft aan waar in het onderwijssysteem we ons bevinden en welke stromen worden uitgelicht.

Hoofdstuk 2 gaat vervolgens dieper in op studenten in het mbo. Vanuit welke opleidingen komen deze studenten? Hoe stromen zij door de verschillende mbo niveaus en welk eindniveau bereiken ze? Tenslotte brengt hoofdstuk 3 in beeld hoe onderwijsstromen verschillen naar achtergrondkenmerken van zowel ouders als leerling. We belichten daarbij geslacht, etnische achtergrond en het opleidingsniveau van de moeder.

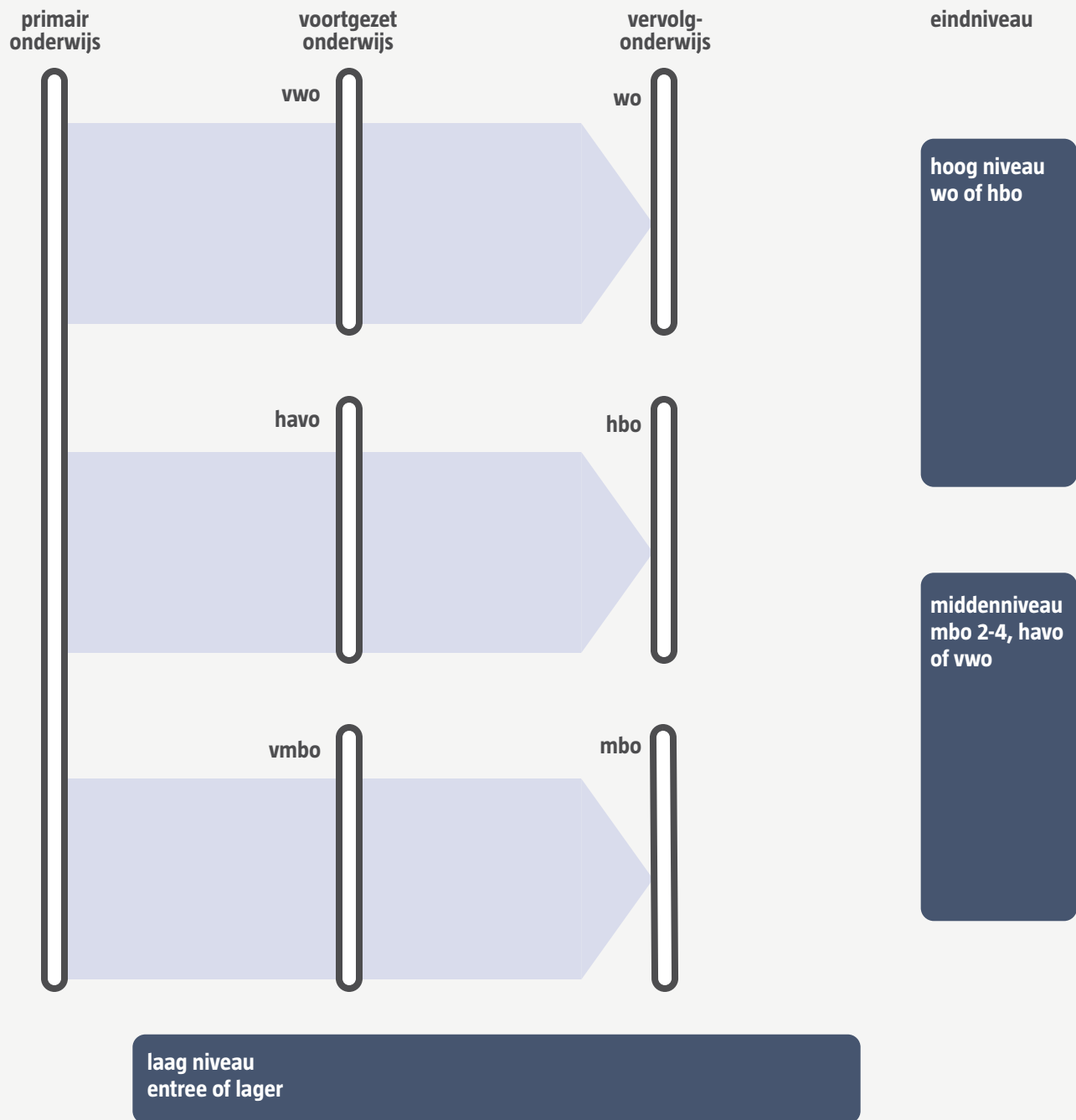
Sanne Roessingh, *Kwantitatief onderzoeker*
Daniël van Vuuren, *Chef rekenwerk*
De Argumentenfabriek

I Stromen in het onderwijssysteem

Welke onderwijstypen en eindniveaus onderscheiden we in het onderwijssysteem?

Het onderwijssysteem bestaat uit drie fasen: het primair onderwijs (po), het voortgezet onderwijs (vo) en het vervolgonderwijs. Het vo kent drie niveaus, die elk voorsorteren op een bepaald type vervolgopleiding. Deze drie niveaus vormen ook de hoofdstromen in het onderwijssysteem: het vmbo bereidt leerlingen voor op het mbo, de havo bereidt leerlingen voor op het hbo en het vwo bereidt leerlingen voor op het wo. De routes door het onderwijssysteem zijn echter niet beperkt tot deze hoofdstromen. Leerlingen kunnen afwijken van de 'geijkte paden' en hun eigen weg door het systeem volgen. Na het afsluiten van hun onderwijsloopbaan stromen leerlingen in principe de arbeidsmarkt op. Het niveau en type vervolgopleiding dat een leerling volgt bepaalt of de leerling een laag, midden of hoog eindniveau behaalt. De volgende afbeelding laat zien hoe leerlingen die het po verlaten door het onderwijssysteem stromen en welk eindniveau ze bereiken.

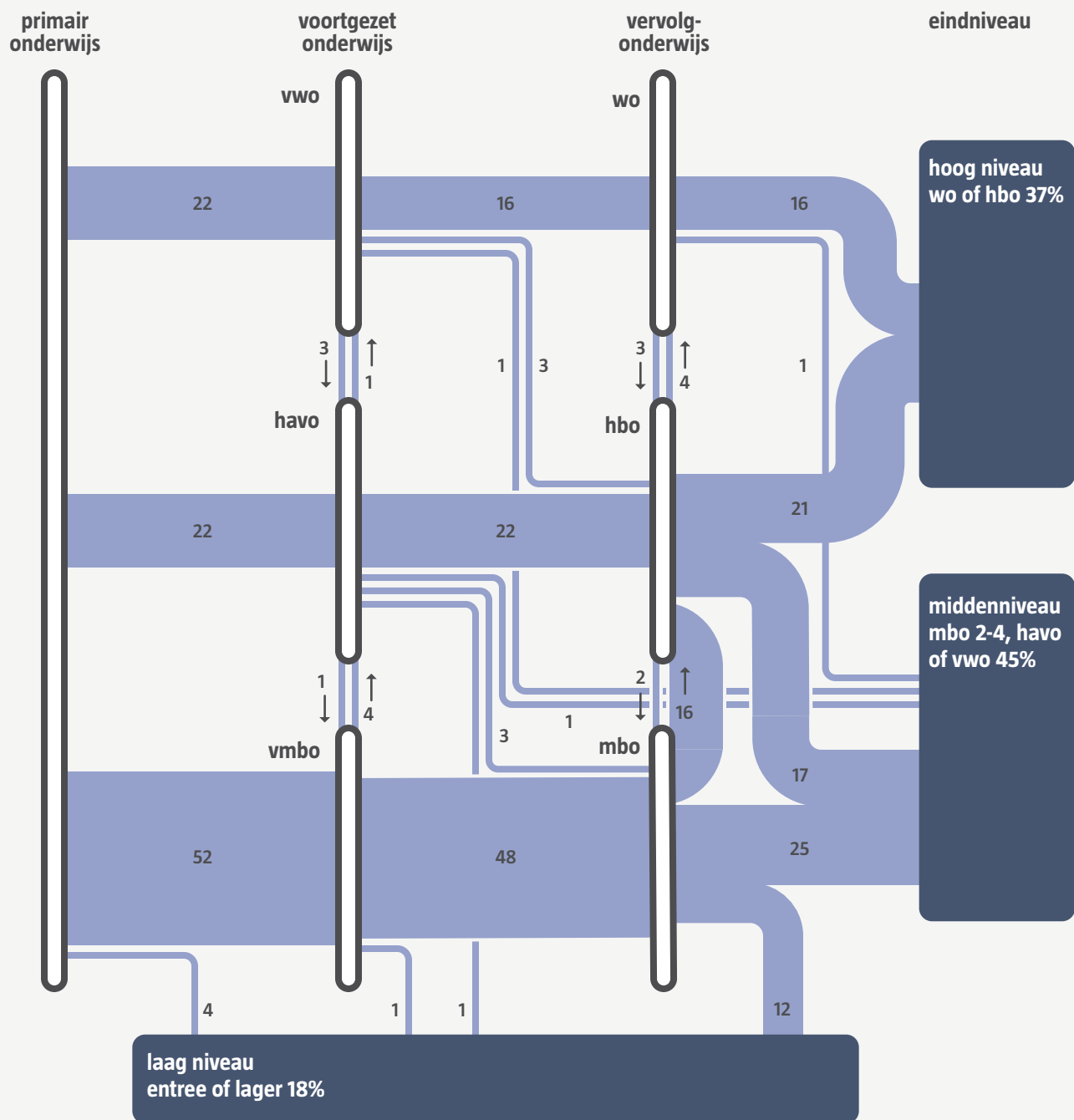
Afbeelding 2
Schematische weergave van het Nederlandse onderwijssysteem.

Hoe stromen leerlingen vanuit het primair onderwijs door het onderwijssysteem en welk eindniveau bereiken ze?

We volgen een fictief cohort door het onderwijssysteem. We starten met alle leerlingen die het primair onderwijs (po) uitstromen (100%). De stromen die elk type onderwijs in- en uitgaan zijn uitgedrukt als deel van deze 100% die het po verlaat. Hoe hoger het percentage, hoe dikker de stroom en hoe meer leerlingen deze route volgen. Alle leerlingen die het po uitstromen vinden we uiteindelijk terug in één van de drie eindniveaus. Los van drie hoofdstromen is dus veel variatie mogelijk in onderwijsloopbanen. Leerlingen kunnen opstromen naar een hoger niveau of afstromen naar een lager niveau. Deze 'beweging' zien we voornamelijk in het beroepsonderwijs (mbo en hbo). De andere stromen zijn meer voorspelbaar.

Wat valt verder op? Het eindniveau van mbo studenten loopt sterk uiteen; ze komen uiteindelijk terecht op laag, midden óf hoog niveau. In de volgende afbeelding brengen we de onderwijsstromen vanuit het mbo preciezer in beeld.

Afbeelding 3
Onderwijsstromen van een cohort po leerlingen.

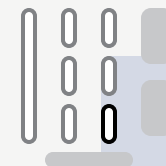
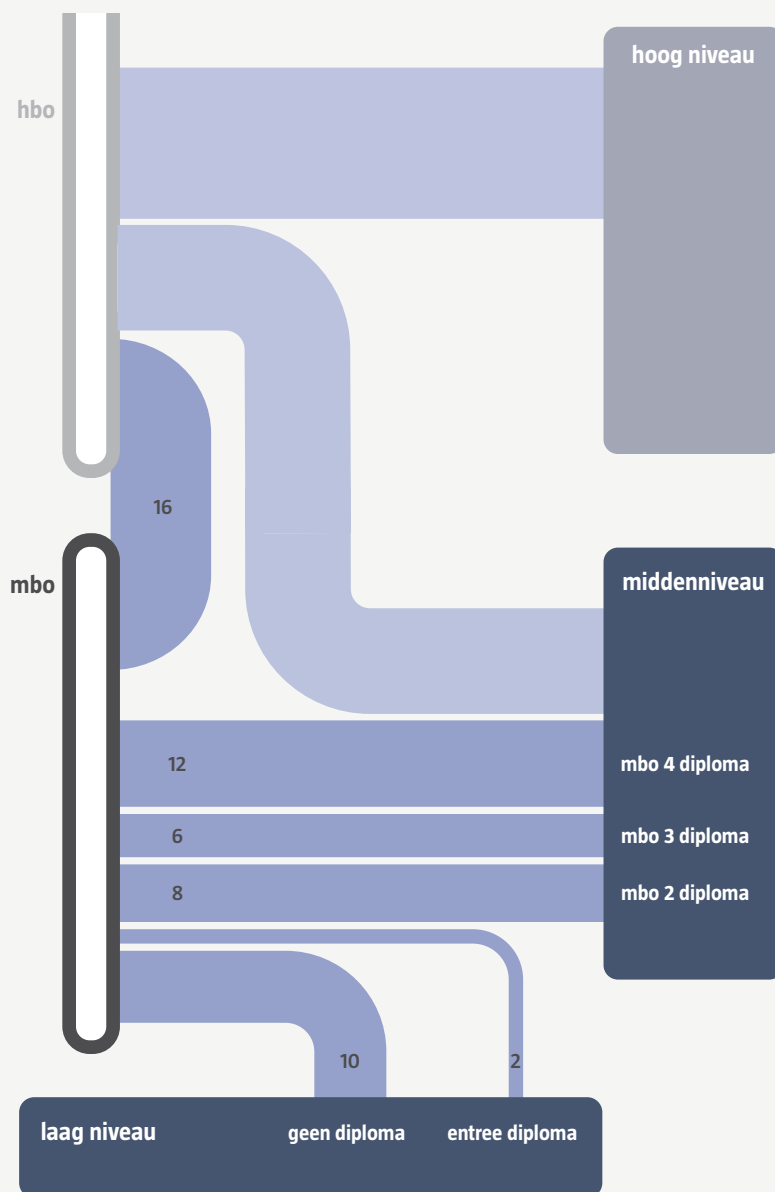
Hoe stromen studenten uit het mbo?

Van de leerlingen die het po verlaten komt ongeveer de helft terecht op het mbo. Deze afbeelding laat zien hoe deze mbo studenten uit het mbo stromen.

In de vorige afbeelding zagen we dat het eindniveau van mbo studenten uiteenloopt. Dit komt omdat de aard en duur van mbo opleidingen verschilt. Studenten met een mbo-diploma op entreeniveau en studenten zonder mbo-diploma behalen geen startkwalificatie voor de arbeidsmarkt. Met een diploma op mbo niveau 2, 3 of 4 bereiken studenten het middenniveau. Een fors deel van de studenten stroomt door naar het hbo en heeft de mogelijkheid om een hoog eindniveau te behalen.

Vanwege de diversiteit binnen het mbo en de uitstroom is het interessant om te kijken hoe leerlingen het mbo in-, door- en uitstromen. Dit brengen we in hoofdstuk 2 verder in beeld.

Afbeelding 4
Uitstroomroutes van mbo-studenten, als percentage van een totaal cohort po-leerlingen.

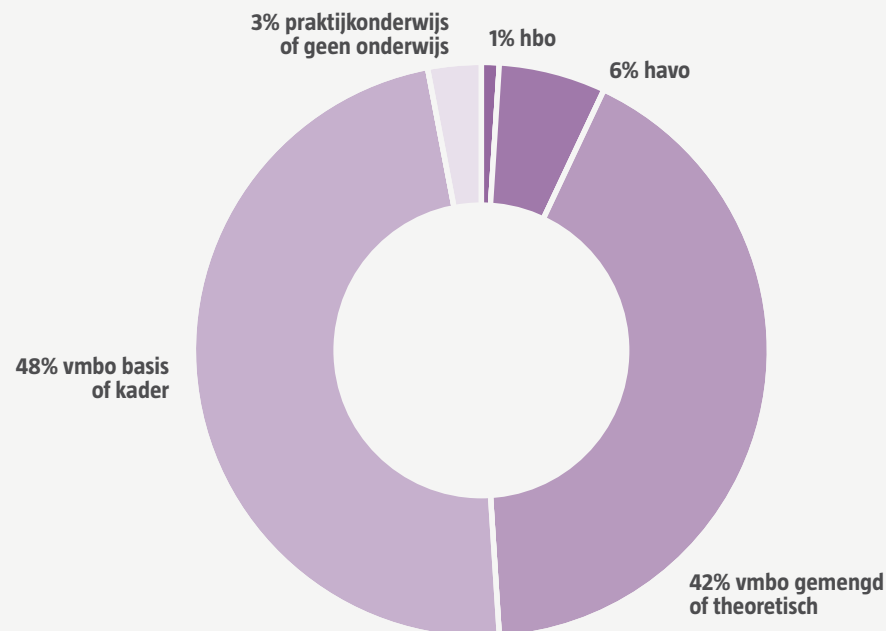
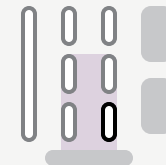
II Instroom en uitstroom op het mbo

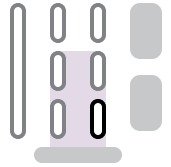
Vanuit welke opleiding komen studenten in hun eerste jaar op het mbo?

Het mbo biedt huis aan een rijk palet aan studenten, zowel wat betreft specialisatie als niveau. “De” mbo-student bestaat niet. Om deze reden brengen we de onderwijsstromen op het mbo in meer detail in beeld.

Waar komen de mbo-studenten vandaan? Deze afbeelding laat zien dat studenten die (voor het eerst) op het mbo zitten voor het overgrote deel vanuit het vmbo komen. Slechts voor één op de tien is dat niet het geval. Geldt dit voor alle mbo-niveaus? In de volgende afbeelding brengen we de verschillen in beeld.

Afbeelding 5
Vooropleidingen van instromende mbo-studenten, als percentage van alle instromende mbo-studenten.

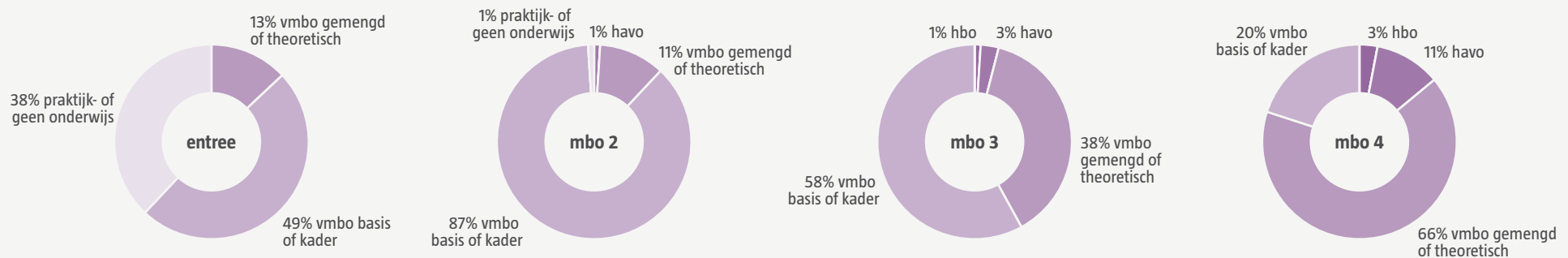
Vanuit welke opleiding komen studenten in hun eerste jaar op het mbo, ingedeeld naar mbo-niveau?

Met deze afbeelding beantwoorden we de vraag hoe de instroom in het mbo verschilt per niveau. Wat zien we? Op mbo 2 komt het grootste gedeelte van de studenten vanuit het vmbo-kader of -basis. Op mbo 4 vanuit het vmbo-gemengd of -theoretisch. Mbo 3 zit daar precies tussenin.

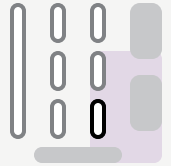
Voor de mbo entree opleiding ziet de verdeling er anders uit. De entree opleiding is bedoeld voor studenten die geen vmbo

diploma op zak hebben. We zien inderdaad dat vier op de tien studenten op de entree opleiding vanuit het praktijkonderwijs of niet vanuit een opleiding komt. De entree opleiding biedt jongeren zo een kans om in het onderwijssysteem te blijven, ook als ze nog geen diploma hebben behaald.

Aan de andere kant zien we dat één op de zeven instromers op het mbo 4 vanuit de havo of het hbo komt.

Afbeelding 6
Vooropleidingen van instromende mbo-studenten, als percentage van instromende mbo-studenten op het betreffende niveau.

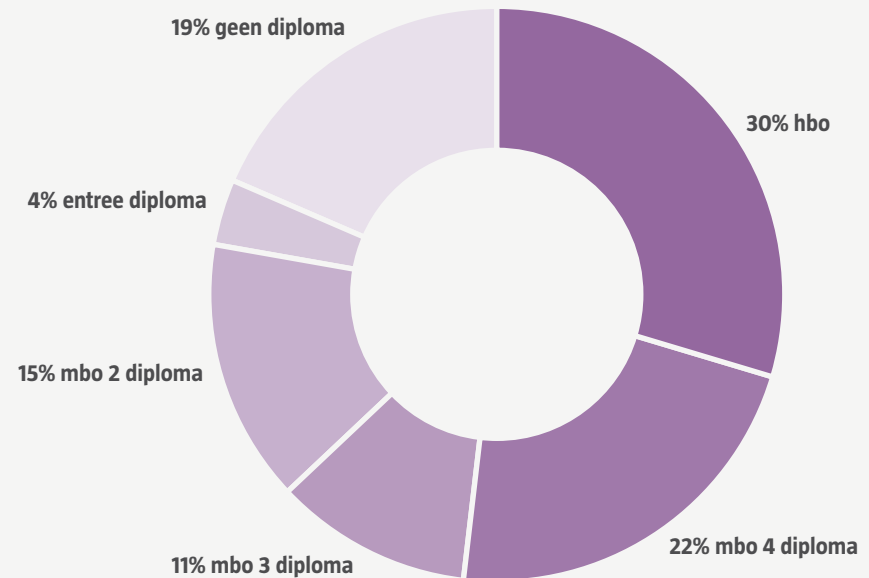

Waar stromen studenten heen vanuit het mbo?

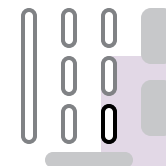
Deze afbeelding laat zien waar mbo-studenten naartoe stromen. In hoofdstuk 1 viel al op dat mbo-studenten erg verschillende eindniveaus behalen. Hier brengen we dat nogmaals in beeld, ditmaal als percentage van alle uitstromende mbo-studenten.

Bijna de helft van de mbo-studenten behaalt het midden-niveau met een mbo 2, 3 of 4 diploma. In hoofdstuk 1 zagen we al dat een substantieel deel van de mbo-studenten geen startkwalificatie behaalt. Hier zien we dat het in totaal om bijna een kwart van de mbo-studenten gaat. Bijna 1 op de 3 mbo studenten stroomt na een mbo 4 opleiding door naar het hbo. Deze studenten kunnen vervolgens een hoog eindniveau behalen.

Hoe verschilt de uitstroom tussen de vier mbo-niveaus? Dat brengen we in de volgende afbeelding in beeld.

Afbeelding 7
Richtingen voor uitstromende mbo-studenten, als percentage van alle uitstromende mbo-studenten.

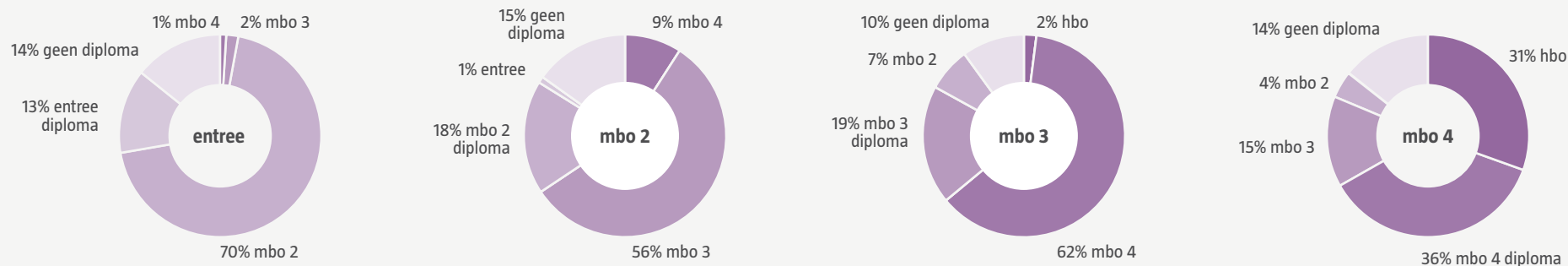
Waar stromen studenten heen vanuit het mbo, ingedeeld naar mbo-niveau?

De mbo-opleidingen zijn erop gericht om studenten te laten 'opklimmen' in het systeem. Maken studenten hier gebruik van of verlaten ze het onderwijssysteem na het afronden van een mbo-opleiding? Hoe stromen zij door de verschillende niveaus?

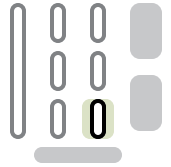
In deze afbeelding brengen we per mbo-niveau in beeld waar studenten naartoe stromen. Wat valt op? Studenten volgen vaak verschillende mbo-opleidingen na elkaar. Zo stroomt driekwart van de entreestudenten door naar een mbo-opleiding van een hoger niveau. Van de mbo 2 en 3 studenten stroomt ongeveer

tweederde door naar een hoger mbo-niveau. De stap van het mbo naar het hbo wordt door eenderde van de mbo 4 studenten gemaakt.

Ongeveer eenderde van de mbo 4 studenten rondt na het behalen van het diploma zijn onderwijsloopbaan af. Deze studenten zijn klaar om de arbeidsmarkt te betreden. Voor de andere mbo-niveaus ligt dit aandeel lager, omdat zij vaker doorstromen naar een hoger mbo-niveau. Vanuit alle mbo-niveaus verlaat ongeveer een tiende deel van de studenten het onderwijs zonder diploma.

Afbeelding 8
Richtingen voor uitstromende mbo-studenten, als percentage van uitstromende mbo-studenten op het betreffende niveau.

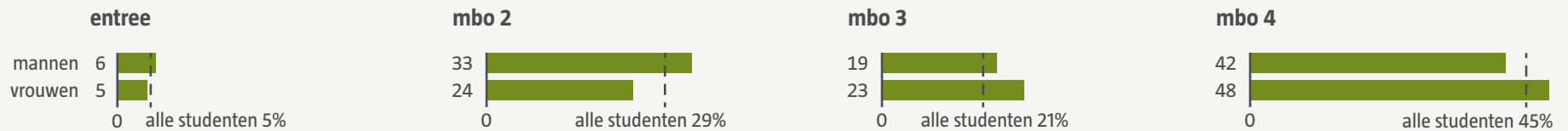

III Verschillen tussen groepen studenten op het mbo

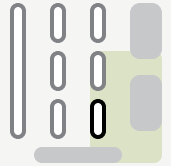
Welk niveau volgen studenten in hun eerste jaar op het mbo, ingedeeld naar geslacht?

Hoe hangen onderwijsstromen samen met achtergrondkenmerken van leerlingen en hun ouders? In deze afbeelding kijken we naar de samenhang van geslacht met mbo-niveau. Vrouwelijke mbo-studenten starten vaker op de hogere mbo-niveaus.

Bijna de helft van de studenten start op mbo-niveau 4. Het aandeel vrouwelijke studenten dat op mbo-niveau 3 en 4 start is relatief groot. Op mbo-niveau 2 is het aandeel mannelijke studenten juist groot.

Afbeelding 9
Percentage mbo-studenten dat in hun eerste jaar een mbo entree, 2, 3 of 4 opleiding volgt. De stippellijn geeft de percentages weer voor alle mbo-studenten.

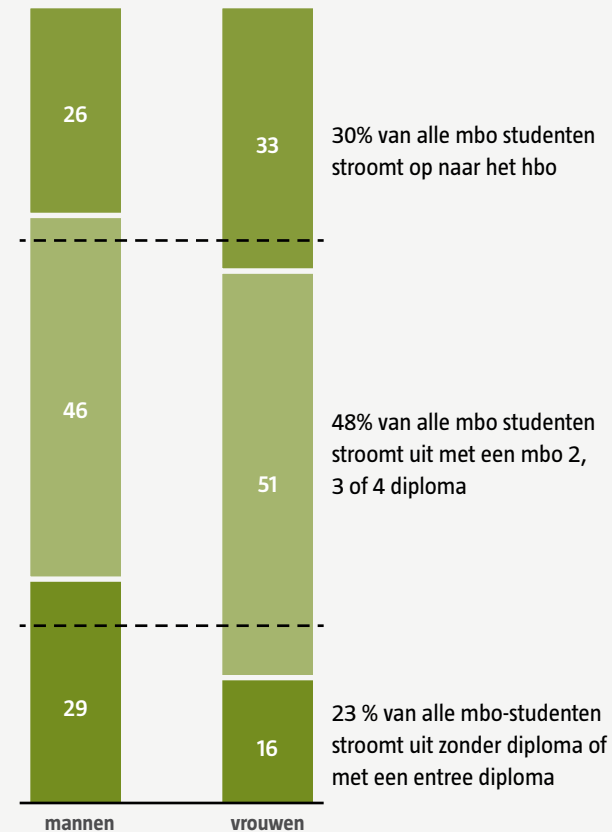

Waar stromen studenten heen vanuit het mbo, ingedeeld naar geslacht?

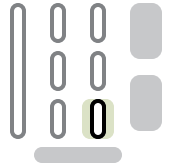
In deze afbeelding kijken we naar verschillen in uitstroomrichting tussen mannen en vrouwen op het mbo.

Het aandeel vrouwen dat het mbo uitstroomt zonder diploma is kleiner dan het aandeel mannen. We zien ook dat het aandeel mannen dat opstroomt naar het hbo kleiner is dan het aandeel vrouwen.

We zagen al dat vrouwelijke mbo-studenten vaker starten op de hogere mbo-niveaus. Uit deze cijfers blijkt dat vrouwen ook vaker uitstromen met een hoger eindniveau dan mannen.

Afbeelding 10
Uitstroomroutes van mbo-studenten, ingedeeld naar geslacht. De stippellijn geeft de percentages weer voor alle mbo-studenten.

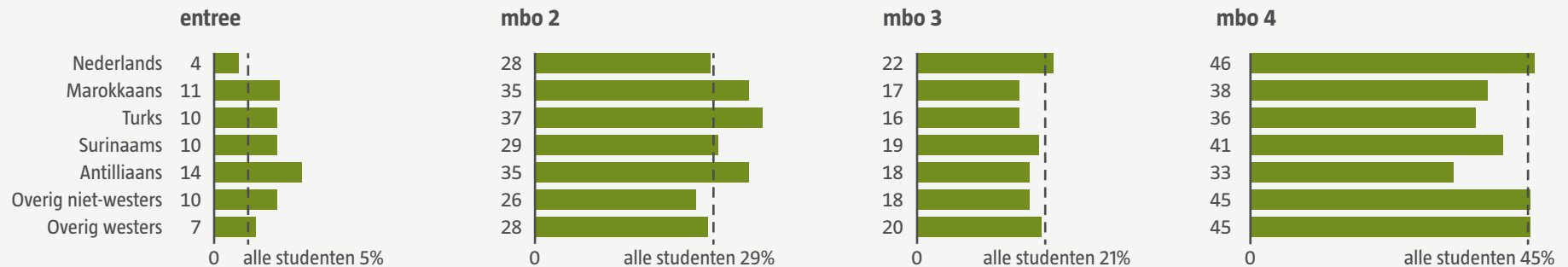
Welk niveau volgen studenten in hun eerste jaar op het mbo, ingedeeld naar etnische achtergrond?

In deze afbeelding kijken we naar de samenhang van etnische achtergrond met mbo-niveau.

De afbeelding laat zien dat studenten met een niet-westerse etnische achtergrond betrekkelijk vaak op entreeniveau starten. Op mbo-niveau 2 zijn Turkse, Marokkaanse en Antilliaanse

studenten oververtegenwoordigd en op niveau 3 en 4 zijn precies deze groepen juist ondervertegenwoordigd.

Studenten met een Surinaamse of andere etnische achtergrond achtergrond laten op de mbo-niveaus 2, 3 en 4 relatief weinig of zelfs geen verschil zien ten opzichte van de gemiddelde startniveaus.

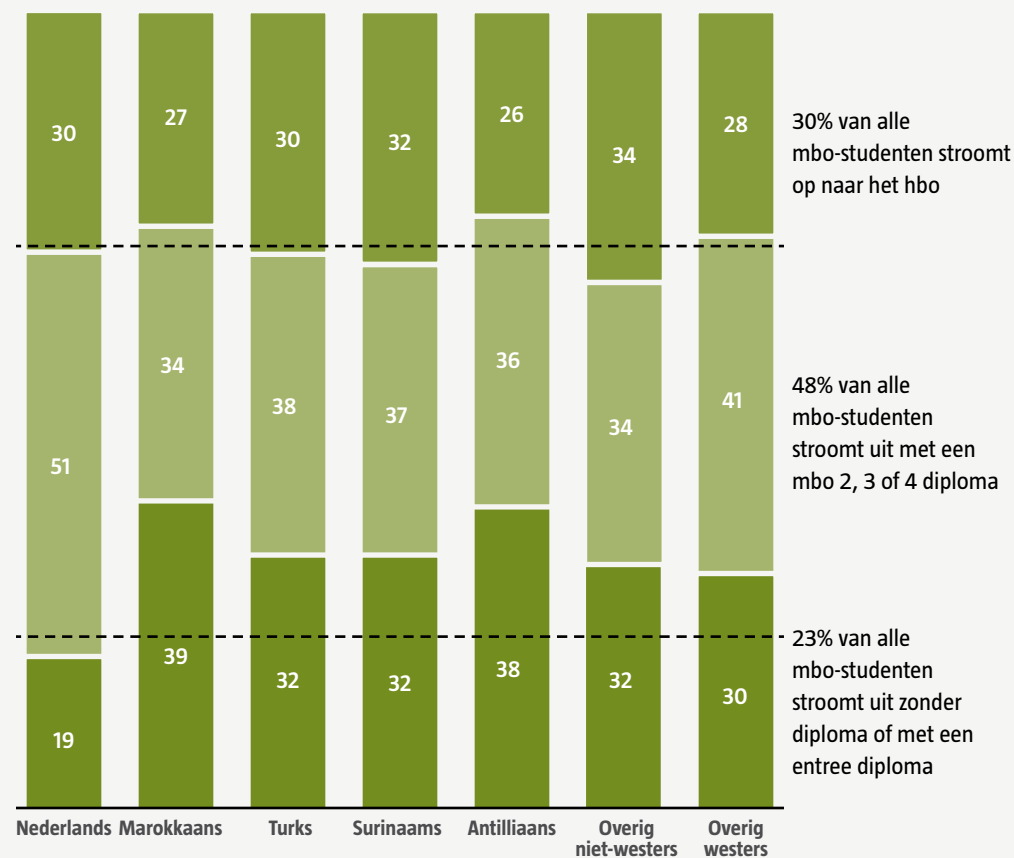
Afbeelding 11
Percentage mbo-studenten dat in hun eerste jaar een mbo entree, 2, 3 of 4 opleiding volgt. De stippellijn geeft de percentages weer voor alle mbo-studenten.

Waar stromen studenten heen vanuit het mbo, ingedeeld naar etnische achtergrond?

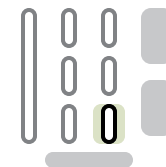
In deze afbeelding kijken we naar verschillen in uitstroomrichting tussen mbo-studenten met verschillende etnische achtergrond.

Wat zien we? Het aandeel mbo-studenten dat opstroomt naar het hbo is voor alle etnische achtergronden ongeveer gelijk. De verschillen tussen etnische achtergronden zitten met name in de mbo-diploma's die deze studenten (wel of niet) behalen.

Mbo-studenten met een migratieachtergrond stromen bovengemiddeld vaak uit het mbo zonder diploma of met een entree diploma. Ze behalen minder vaak een mbo 2, 3 of 4 diploma dan de totale groep mbo-studenten.

Afbeelding 12
Uitstroomroutes van mbo-studenten, ingedeeld naar etnische achtergrond. De stippellijn geeft de percentages weer voor alle mbo-studenten

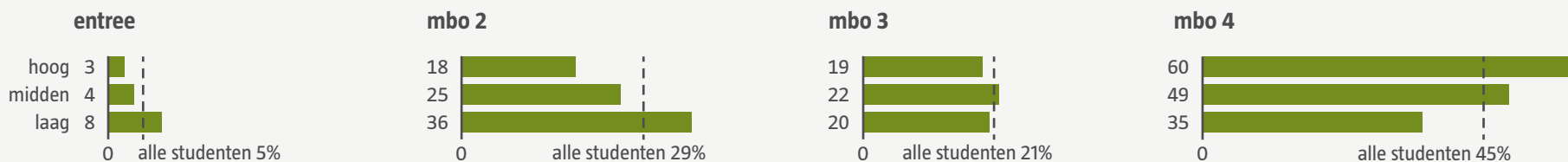
Welk niveau volgen studenten in hun eerste jaar op het mbo, ingedeeld naar het opleidingsniveau van hun moeder?

In deze afbeelding kijken we naar de samenhang van het opleidings-niveau van de moeder met mbo-niveau.

Deze samenhang kan deels te maken hebben met genetische aanleg. Cognitieve vaardigheden zijn immers deels erfelijk. Daarnaast kan de sociale omgeving van invloed zijn op schoolprestaties.

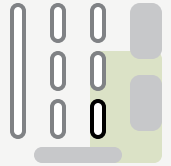
Op entreeniveau en de mbo-niveaus 2 en 4 is deze samenhang sterk. Studenten met een laagopgeleide moeder starten bovengemiddeld vaak op entreeniveau of mbo-niveau 2.

Studenten met een hoogopgeleide moeder starten juist bovengemiddeld vaak op mbo-niveau 4. Op niveau 3 zijn studenten met een laag-, midden- en hoogopgeleide moeder even sterk vertegenwoordigd.

Afbeelding 13

Percentage mbo-studenten dat in hun eerste jaar een mbo entree, 2, 3 of 4 opleiding volgt. De stippellijn geeft de percentages weer voor alle mbo-studenten.

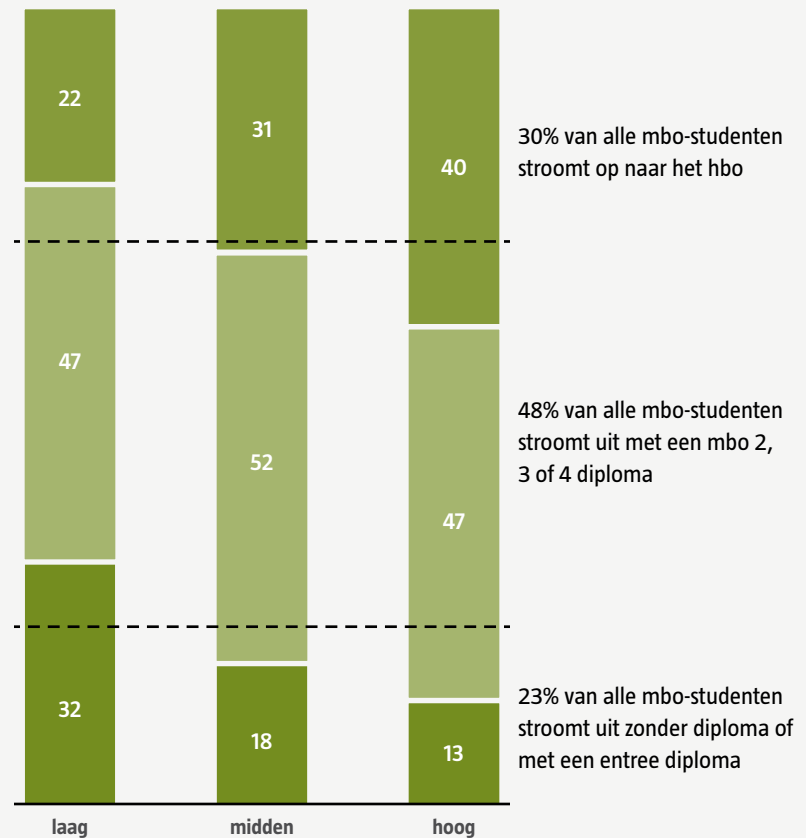

Waar stromen studenten heen vanuit het mbo, ingedeeld naar opleidingsniveau van hun moeder?

In deze afbeelding kijken we naar verschillen in uitstroomrichting tussen mbo-studenten en hoe dit samenhangt met het opleidingsniveau van hun moeder.

Deze samenhang is sterk voor het aandeel studenten dat opstroomt naar het hbo en voor het aandeel studenten dat uitstroomt zonder diploma of met een entree diploma. Het aandeel studenten dat een mbo 2, 3 of 4 diploma behaalt verschilt niet wezenlijk tussen de groepen.

Studenten met een laagopgeleide moeder stromen bovengemiddeld vaak uit het mbo zonder diploma of met een entree diploma. Zij stromen minder vaak dan gemiddeld op naar het hbo. Voor studenten met een hoogopgeleide moeder is dit patroon omgekeerd.

Afbeelding 14

Uitstroomroutes van mbo-studenten, ingedeeld naar opleidingsniveau van hun moeder. De stippellijn geeft de percentages weer voor alle mbo-studenten.

Tot slot

Verantwoording

In deze publicatie beantwoorden we de vraag hoe onderwijsstromen eruit zien voor leerlingen met verschillende achtergronden, met een focus op het middelbaar beroepsonderwijs (mbo). Hiervoor gebruiken we het Nationaal Cohortonderzoek Onderwijs (NCO) als bron.

Deze databestanden worden beheerd door het Nationaal Regieorgaan Onderwijsonderzoek. De bestanden zijn samengesteld uit bestaande registerdata uit de sociaal-statistische bestanden van het CBS en bestaande onderwijsregistraties van het Basisregister Onderwijs van DUO. De bestanden beslaan het door de Nederlandse overheid bekostigde onderwijs. Met het NCO kan dus een objectief en integraal beeld van onderwijsstromen worden verkregen.

Door het analyseren van deze data hebben we inzichtelijk gemaakt hoe leerlingen door het onderwijssysteem stromen en wat de verschillen zijn tussen groepen leerlingen. Voor de analyse hebben we gegevens gebruikt over onderwijsdeelnemers in het primair onderwijs (po), voortgezet onderwijs (vo), mbo, hbo, en wo. In de eerste stap in het stroomschema hebben we bekeken welk deel van de leerlingen niet naar het reguliere vo stroomt maar praktijkonderwijs (2%) of voortgezet speciaal onderwijs (1%) gaat volgen. In de analyse van de vo stromen zijn deze leerlingen geen onderdeel van de populatie. Ook studenten in het voortgezet algemeen volwassenenonderwijs (vavo) zijn hier geen onderdeel. Studenten die via het praktijkonderwijs, vso of vavo doorstromen naar een vervolgopleiding zijn wel onderdeel van de populatie in het mbo, hbo of wo.

In hoofdstuk 2 hebben we bijvoorbeeld bekeken welk deel van de studenten in het mbo vanuit het praktijkonderwijs komt. In het stroomschema is dit onderscheid niet gemaakt, om zo de informatiedichtheid te beperken en het overzicht in de afbeelding te behouden.

In de dataset is het mogelijk een cohort te selecteren dat in een bepaald jaar het po uitstroomt (beschikbaar vanaf 2010) of in het vo start (beschikbaar vanaf 2007). Het meest recente jaar waarover gegevens beschikbaar zijn in de dataset is 2017 (dit is inclusief het behalen van diploma's). De cohort jaren verwijzen altijd naar het eerste deel van het schooljaar, dus 2017 verwijst naar schooljaar 2017-2018.

Het uitgangspunt bij de analyse was één cohort te volgen door het onderwijssysteem. Echter, deze dataset beslaat niet voor alle routes de volledige schoolloopbaan. Daarnaast zouden trends in de tijd een vertekend beeld kunnen geven doordat het stroomschema een grote periode zal beslaan (er kan een periode van 10 jaar of meer zitten tussen het moment dat een leerling het po uitstroomt en het moment dat een leerling zijn of haar vervolgopleiding afrondt). Om deze twee redenen hebben we besloten een samenstelling te maken van verschillende cohorten, waarmee we een fictief cohort vormen. Een beperking van deze methode is dat we verschillende populaties koppelen en daarom geen absolute leerlingenaantallen meten.

Ieder onderwijstype wordt afgebeeld als eigen blok (zie Afbeelding 1). Om de stromen tussen de blokken te berekenen hebben we steeds het meest recente cohort geselecteerd waarbij we alle uitstroom uit het blok

nog kunnen meten. Het cohort en het meetjaar t kiezen we op basis van de nominale opleidingsduur (zie Bijlagen). Een voorbeeld: een vmbo opleiding duurt (nominaal) 4 jaar.

Voor de stromen vanuit het vmbo (naar “mbo”, “havo”, “geen diploma of geen vervolgopleiding”) selecteren we het cohort dat in 2012 is gestart op het vo. De nominale opleidingsduur op het vmbo is 4 jaar dus deze leerlingen zullen in 2015 in hun 4^e jaar zitten, dit is meetjaar t . We kunnen zo de leerlingen selecteren die in 2016 of 2017 ($t+1$ of $t+2$) in het mbo zitten en hebben hiermee het meest recente cohort geselecteerd.

Per blok hebben we het aantal uitstromende leerlingen per richting berekend aan de hand van de definities omschreven in de Bijlagen. Omdat het totaal aantal leerlingen niet in ieder cohort gelijk is kijken we naar de verhouding tussen de uitgaande stromen. Alle cijfers worden dus weergegeven als het percentage leerlingen dat een bepaalde route volgt, als deel van alle uitgaande stromen uit dit blok.

Voor de afbeeldingen in hoofdstuk 1 telt de uitstroom vanuit het primair onderwijs op tot 100%. De uitstroom naar het eindniveau telt ook weer op tot deze 100%. Hier tussenin laten we de stromen van en naar een specifiek onderwijstype zien. De stromen die elk type onderwijs in- en uitgaan zijn uitgedrukt als percentage van de 100% die het primair onderwijs verlaat. Omdat we data uit verschillende cohorten gebruiken, schalen we de percentages van de stromen uit een onderwijstype, zodat ze optellen tot de som van de percentages dat dit onderwijstype instroomt. Voor de figuren in hoofdstuk 2 en 3 zijn de totale percentages gelijkgesteld aan 100%. Overal geldt dat percentages met 1% kunnen afwijken door afrondingsverschillen. We kijken naar de overgangen van blok a (op moment t) naar b (op moment $t+1$ of $t+2$) in een bepaald jaar, ongeacht hoe lang een leerling in een bepaald blok blijft. Het behalen van een diploma is alleen onderdeel van de gekozen definitie op het moment dat een student het onderwijssysteem verlaat en uitstroomt naar een eindniveau.

Voor het meten van de op-, af- en doorstroom tussen opleidingen in het onderwijssysteem hebben we leerlingen dus meegeteld ongeacht of ze een diploma behalen.

De indeling in laag, midden of hoog eindniveau volgt de indeling in opleidingsniveaus van het CBS. Het onderscheid tussen midden- en laag eindniveau hangt ook samen met het wel of niet behalen van een startkwalificatie voor de arbeidsmarkt.

Bijlagen

Wat is de nominale opleidingsduur?

Onderwijsfase	Onderwijssoort	Nominale opleidingsduur
primair onderwijs	po	8 jaar
voortgezet onderwijs	vmbo	4 jaar
	havo	5 jaar
	vwo	6 jaar
vervolg-onderwijs	entree	1 jaar
	mbo 2	1-2 jaar
	mbo 3	2-3 jaar
	mbo 4	3-4 jaar
	hbo	4 jaar (bachelor)
	wo	3 jaar (bachelor)

Welke definities hanteren we voor de onderwijsstromen?

	Definitie meetjaar t	Definitie stroom
Doorstroom van po naar vo	Er zijn leerlingen die in het vo starten in een (tweejarige) combinatieklas. De meeste leerlingen kiezen een niveau in leerjaar 3. t is daarom leerjaar 2 van de nominale studieduur.	Aandeel dat in $t+1$ een vmbo-, havo- of vwo-opleiding volgt. Leerlingen die in $t+1$ in een combinatieklas zitten zijn geen onderdeel van de populatie.
Doorstroom van vo naar vervolgonderwijs	Tussen het vo en de vervolgonderwijs nemen leerlingen vaak een tussenjaar. t is daarom een tijdsperiode van 2 jaar. t is het laatste jaar van de nominale studieduur en het opvolgende jaar.	Aandeel dat in $t+1$ een opleiding op mbo-, hbo- of wo- niveau volgt.
Uitstroom met diploma	t is het laatste jaar van de nominale studieduur.	Aandeel dat een diploma behaalt in $t+1$ en in dat jaar geen opleiding volgt.
Uitstroom zonder diploma	t is het laatste jaar van de nominale studieduur.	Aandeel dat geen diploma behaalt in $t+1$ en in dat jaar geen opleiding volgt.
Opstroom naar een hoger niveau	Opstromen gebeurt vaak na het afronden van een opleiding. t is daarom het laatste jaar van de nominale studieduur. Voor de mbo-opleidingen varieert de duur en is t een tijdsperiode van 2 jaar.	Aandeel dat in $t+1$ een opleiding van een hoger niveau volgt.
Afstroom naar een lager niveau	Afstromen kan gedurende de hele opleiding. t is daarom het jaar waarin de afstroom het grootst is.	Aandeel dat in $t+1$ een opleiding van een lager niveau volgt.

Welke populaties selecteren we?

	Populatie	Afbeeldingen
Vanuit welke opleiding komen studenten in hun eerste jaar op het mbo?	Studenten uit vo cohort 2008-2009 die in 2011 niet op het mbo zaten en in 2012 begonnen met hun mbo studie.	4-5
Welk niveau volgen studenten in hun eerste jaar op het mbo?	Studenten uit vo cohort 2008-2009 die in 2011 niet op het mbo zaten en in 2012 begonnen met hun mbo studie.	8-10
Waar stromen studenten heen vanuit het mbo?	Studenten uit vo cohort 2008-2009 die geen diploma (in 2012-2017), een mbo entree diploma (in 2012), mbo 2 diploma (in 2012- 2013), mbo 3 diploma (in 2013- 2014) of mbo 4 diploma (in 2014-2015) behaalden of opstroomden naar het hbo (in 2015-2016). Studenten die wel of geen diploma behaalden volgden in opvolgende jaren geen opleiding.	6-7 en 11-13

Welke definities hanteren we voor de stratificatie naar groepen?

	Definitie meetjaar t	Definitie groep
Geslacht	Nvt want geslacht varieert niet	Geslacht
Etnische achtergrond	Nvt want etnische achtergrond varieert niet	Herkomst
Opleidingsniveau moeder	Jaar t verschilt per stroom, zoals in de definities voor onderwijsstromen.	Per subpopulatie is het gewogen opleidingsniveau in meetjaar t berekend. Laag: mbo 1 diploma of lager. Midden: mbo 2, 3 of 4 diploma, havo of vwo diploma. Hoog: hbo of wo diploma.

**Meer weten over de werkwijze
van De Argumentenfabriek?**
kijk op www.argumentenfabriek.nl
of bel 020-412 4001